

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 13 Juli 1820.

Recension öfver Markalls sömnlösa
nätter. Ortman 1820.

(Forts. från N:o 54.)

Att detta nu sammandragna innehållet ur Rimthussiaden och dess 6 sånger, kan läsaren lätt inse auktorns plan, äfvensom lika lätt förstå, att detta poem icke är fulländadt. Ty först och främst fordras ovillkorligen, i likhet med Virgilli Eneis, att en Epopé skall bestå af 12 sånger, för det andra vore det ju högst epöetiskt och ovardigt hjältefigtaren att låta sin hjälte sluta sina bragter med att vara och förblifva en *evinnerlig Asna*. Nej! författaren synes här i den 6 sången liksom velat taga en hvilopunkt, ett andedrag, för att sedermera låta det sjunkna återstiga, och hjälten ur sin *Asnegestalt* uppträda i en *högre triumpherande glans*. Så är Epopéns hela natur. Hjälten bringas i många faror och betryck, och ofta i sådane, hvarur läsaren finner det vara omöjligt att rädda honom. Dess mer förvåning, häpnad och beundran skall då naturligtvis intaga åskådaren, då han i en blink återser den hopplöse uppstå lik en annan Phoenix, för att bereda nya bragder, ny ära och en skönare lager åt sig och de honom följagtelige kamraterne. — Recensenten tror sålunda och det af många skäl, att med den 7 eller sist med den 8 sången Markall (i fall vi ägde till-

gång till Manuscriptet) skulle finnas återförvandlad i sin menckliga gestalt. Ihogkommom Virgilli Eneis. — I 6:te sången nedstiger Eneas till underjorden. Hvad är Markalls förvandling till *Asna* annat än en symbol, en Allegori af något dylikt? Han vandrar icke mer bland menniskor, nej, han söker de mörkaste skogar etc. — allt en tydande bild på, hvad otvånfore omförmåltes. Fördenskull är troligt, att, sedan Markall återgått till sin menckliga gestalt, han med förnyade krafter och på mera klokt och fint sätt skall söka bestörma, och, vågom säga det, äfven bestiga Pinden. Under Litera A har Recensenten försökt uppkasta en plan till poemets fullföljande eller rättare en gissning, huru och på hvad sätt sjelfva auktor måhända utfört återstoden af detsamma. Behagligt och i enlighet med Epopéns natur kastar författaren redan i första sången läsaren midt in ibland händelsernas lopp.

Läsaren skall derigenom finna intresse för hjälten, straxt i början fatta honom under sin rätta synpunkt, och inbillningen genast väckas af de många på en gång och hastigt frambrytande föremålen. Berättelsen fortgår derefter lätt och ledig, och på många ställen har Recensenten icke nog kunnat förundra sig öfver den stora likhet han funnit mellan Iliadens sångare och Rimthussiadens, så att han i början nära var frestad att förmoda, det Rimthussiaden icke vore annat än en stympad och för-

fuskad Iliad. Vid närmare eftersinnande finner han dock denna grundsatts vara högst incorrekt och falsk. Några anmärkningar mot den i de förevarande sångerne gifna plan har man dock trott vara tillbörligt att här bifoga. Både Homerus och Virgilius låta sina hjeltar prövas genom läckande qvinnors kärlek; så kommer Eneas till Dido, och är der nära att genom hennes tjasande behag narras att afstå från sina manliga föresatser. Hade Recensenten fått föreslå en förbättring i Rimthusiaden, så borde Markall anländt till den ö der *sanningens Gudinna* herrskar. Der borde han hafva undergått allahanda trestelser, derigenom att Gudinnan på allt sätt afräder honom från sitt äfventyrliga beslut. Men han, fast i sina föresatser, borde då hafva besegrat alla dessa läckelser, och då han afseglat derifrån, horde han, liksom Eneas, från vågorna skådat det flammande hål, hvarpå Gudinnan döende sig kastat. Härigenom hade totalintrycket af konsteffektens känslöshafning tillbörligen blifvit uttryckt. Ett annat fel anser äfven Recensenten vara begånget derutinnan, att någon beskrifning på kämpalekar helt och hållet saknas. Hur täckt hade de icke kunnat tillsammanflätas vid berättelsen om Posthumi Prisci ankomst och i följd af dennes och Markalls förbund. Här borde Auktorn med djurfva och höga drag tecknat huru den *vingelfotade* Markall öfvar kamplopp med *Trasenberg*, om hvilken pag. 75 det säges, att han i sin särk (en skänk af Nymphen Gnath) kullerbytzar bland tufvorne, slog och hjulade sedan; tecknat huru Posthumus, re'n styfnad i gången, brottas med Paidax, huru Esaias den digre slåss med try par atmar m. m.; slutligen huru de täffa i sång, Asphalinus och Asteriscus, besjungande Gudarnes idrotter, Hans och *Trasenberg* tällande i Epigrammer m. m. Från dessa anmärkningar vill Recensenten öfvergå till grausning af de förnämste persopers karakterer. Om den hjerneberöfvade Markall, poëmens hjelte, är redan tillräckligt ordadt,

Polyhistro föreställes såsom en högst redbar man, förkastande allt, hvad som ej *erfarenheten* lärer, hvilket af dessa verser kan skönjas.

Lemnom i dag nu allt, för vår känslodaning ej njutbart!

Vändom vår blick på det, som kan sinnesnöjen bereda. —

Idoga myror, vi släpat ja re'n till det allmänna vettet

Några stackar af strån, och re'n med de skaraste toner

Lyriska intryck gjort i bröstena, som bronzens bastanta.

Skola med köld vi då sitta och se, hur på Pinden regerar

Än ett phantom, en dikt af de fordna tidernas väntro?

Nämne han sig, med bombast, Apollo, Phœbus och Smintheus,

Dock otänkbar han är af det sunda men-skoförståndet.

Derfore upp, kamrater, med kraft! Försök, att hatets

Frö atlena ur klippan utaf hans barm med vår sångkonst,

Eller störta hans thron. Se'n sättom oss i hans ställe!

Nestor tecknas såsom en *försonlig* och *mild* fredsstiftare, Esaias såsom en *kraftfull* och *duktig* men *opålitlig* man, Posthumus vresig och kinkig, som ålderdomen plär vara, för öfrigt högst *försigtig*, *Trasenberg* och *Asteriscus*, snällfotade kämpar, men utan *principer*, flygtiga och lättsinniga; *Asteriscus* tyckes dock spela en bland de *bästa* roller; se hans samtal med *Wieland* 5:te sången. Episoden i nysnämde sång tecknar äfven rörande och skönt den unge *Bernhardos* smånatta och sirliga karakter och Hans sorgliga död, *Juniperimons* och *Bagarn* beskrifvas såsom mycket oförtrutna och *villiga* i sitt kall. De öfrige karaktererne må läsaren själf utstudera. Det anförda kan vara tillräckligt. För att förnöja läsaren vill Recensenten här anställa några jemförelser mel-

Ian Iliaden och Rimthussiaden, i anledning af den förut yttrade anmärkningen, att de äga här och der en träffande likhet.

Rimthussiaden: 4:de Sången vers. 180 och följande:

Allmänt sofvo de nu, så Gudar som ock
Resenärer,
Natten igenom; blott Zeus ej njöt den ljufliga sömnen:
Men betänkande väl Rimthussarnes öde i kriget,
Så han talte till en af de flygtiga Drömmarnes skara:
Gack, olycklige Dröm, i en blink till Tusarnes läger m. m.

Homeri Iliad 2. Sången vers. 1 och följande:

Allmänt sofvo de nu, så Gudar som ock
Resenärer,
Natten igenom; men Zeus ej njöt den ljufliga sömnen:
Utän han eftersinnade djupt, hur han skulle Akilleus Hedra, och snart förstöra en mängd Akaiers vid skeppen.
Ändtligen fann han bäst det rådet i själen, att sända
Ned en bedräglig dröm till Atreus son Agamemnon;
Ropande denna; med flygande ord han sade till denna:
Gå, bedräglige dröm, till Akaiernas snälla Galejor m. m.

Rimthussiaden 4. Sången vers. 196:
— — — Polyhistrio spratt ur sin slummer,

Upprätt satte han sig; sin kappa svängde kring skullran;
Drog de blankade stöflor med kraft på de sirliga benen.

Homeri Iliad 2. Sången vers. 41 och följande, säger om Agamemnon:

Vaknad ur sömnen ännu af den himmelska rösten han omgjöts;
Reste sig genast upp, tog på sin prägtiga lifräck,

Mjuk och alldeles ny: deröfver drog han sin vida Mantel, och sköna sålor han under fötterne fastband.

Rimthussiaden 5:te Sången vers. 141 och följande:

Säkert Posthumius nu det hotande ödet ej undflytt,
Om ej i samma stund Sängnympfen Annamaria Skyndat sig ned, och lossat de band, som fästade hjelmen.
Sedan hon omkringgöt med ett moln sin fannade gunstling,
Och med den bäfvande flög i en hast ur den mordiska striden.

Homeri Iliad 5:te Sången vers 311 och följande:

Drotten Aineias hade dock der fått döden, så framt ej
Dottren af Zeus, Afrodita, hans moder, som honom till världen
Födt af Ankisäs, då herde han var, med de nogaste blickar
Följt hans steg: Hon fannade om sin som med de hvita
Armarnes par och bredde ett veck af sin lysande mantel
Frammanför honom ut mot skotten — — — — — Ur striden
Bar hon sin älskade son. — — — — —
(Forts. e. a. g.)

Röfvarens Dotter.

(Berättelse.)

(Forts. från No 55.)

Men här väntade honom ett helt annat uppträde. Hans hushållerska mötte honom med den underrättelsen, att en man, som låg för döden, önskade af honom någon tröst. Pastorn var strax beredd att begifva sig till honom, då den förra med ängslan och bekymmer sade: Kära herr Pastor! Jag finner väl, att Ni ej kan nekka honom ert bistånd på den tunga vägen till evigheten; men tag någon med er!

Det vet ingen riktigt hvem han är. Han har ett besynnerligt och förvildadt ansigte, nästan som en missdådare, och bor i en usel hydda i ändan af köpingen, tätt vid den steniga hälvägen till skogen på berget, och folket han bor hos, har heller inte det bästa rykte.

Klockaren går ju med, svarade Pastorn, ty mannen vill förmodligen åtnjuta Sakramenter.

Nej, det vill han inte, inföll hushållerskan. Han vill blott tala med er.

Nå så går jag allena, fortfor Pastorn. Hvad ondt kunde väl hända mig på denna vandring, som mitt kall gör till min pligt? Jag får ej neka den största missdådare min tjänst. —

Men var försiktig, tillade den goda gumman, ehuru fälängt. Presten gick.

I en liten mörk kammare låg på en renlig säng, som nästan tillkännagaf något valstånd, en lång och mager man, hvars ansigte, omkransadt af grånade lockar, verkligen röjde något rysligt och afskräckande. Imellertid framskyntade genom de wilda motbudande dragen, som tycktes vara ansigtet påtrugade, mildare drag, hvilka vittnade om en djupt dold mensklighet, och som nu under tillfredsställelsens leende och vid åsynen af det äskade besöket, förrådde sig ännu tydligare. Den sjuke räckte handen åt Pastorn, tackade honom för det han uppfyllt dess önskan, befalle derpå i en något sträf ton de öfriga närvarande att lemna rummet, och talte sedan till Pastorn sålunda:

"Jag har låtit bedja er om ert besök, herr Pastor, icke för att meddela er en utförlig berättelse om mina förseelser, ty dertill har jag hvarken tid eller krafter öfriga, men för att i sista ögonblicken af min lefnad kunna gläda mig öfver en mans närvaro och samtal, hvilken, om mitt lif än ytterligare förlängdes, kanske skulle utsläcka mitt gamla hat till allt, som kallas menniska. Jag vill säga er, att jag har

varit röfvere och mördare, och den räkning jag en gång skall läsa i himlens skuldbok, är förskräcklig; men ni har i er predikan i dag lärt mig känna den jag bör frukta, såsom inbegreppet af den renaste, heligaste kärlek. Jag var efter många, många års förlopp för första gången i kyrkan, drifven af en, jag vet ej hvilken, oemotståndlig makt — och denna framställning, åtföljd af litsens ord, hvilka ni lade på edra åhörarens hjertan, gjorde på mig ett sådant intryck, att jag väl icke fattades af ångern öfver min vandel, ty denna har jag redan länge känt; icke heller begär jag af er mina synders förlåtelse; ty den har ni ju redan förkunnat alla, som äro den vardige, och ni kan ej veta om jag är detta; endast Gud vet det. Men jag beslöt att för er uppåta en hemlighet och dermed förena en bön, hvilken jag blott kan göra till den, som förvärfvat sig min aktning och mitt fullkomligaste förtroende. Ni har förmått detta genom er predikan i dag, så väl som genom hvad jag någon tid forut hört om er. Mottag därför som menniska och lärare min bekännelse, och läfva mig att uppfylla min bön, så fram ni tror den förtjena det." —

Utmatad tystnade han, och vantade på Pastorns svar.

Är er hemlighet af den art, sade denne, att jag som menniska, som kyrkans tjänare och samhällets medlem bör förvara den, så låfvar jag er heligt att göra det; ej heller vill jag neka er uppfyllandet af en billig och rättvis önskan.

"Så hör min berättelse! Jag sade er, att jag varit röfvere och mördare. Hur jag blef det, kan jag nu mera icke säga er. En dag skall ni sakert derom blifva underrättad. Jag har pliktat för mina missgerningar, och då jag kanske inom några få timmar står inför den eviga Domaren, så tror jag, att ingen dödlig mera har någon makt öfver mig." (Forts. e. a. g.)

N:o 57 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.